



საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

ბერძნები

ბერძნები (საკ. სახელწ. Hellēnes – ელინები), ერი. საბერძნეთში ცხოვრობს 10 მლნ. (2011, შეფასება, დაახლ. მოსახლ. 95%), 1,6 მლნ-ზე მეტი – სხვადასხვა ქვეყანაში: კ. კვიპროსზე 721 ათ. (ადგილ. მოსახლ. 78%), ეგვიპტეში, იტალიაში, აშშ-ში, რუსეთის ფედერაციაში და სხვ., საქართველოში ცხოვრობს 15,166 ათ. (2002 აღწერა). ლაპარაკობენ ახ. ბერძნ. ენაზე. რელიგია – მართლმადიდებლობა. საქართველოში ბ-ის პირველი დასახლებების გაჩენა შავი ზღვის სანაპიროების ინტენს. ბერძნ. კოლონიზაციას უკავშირდება (იხ. ანტიკური ქალაქები შავიზღვისპირეთში). ახლანდ. ბერძნ. მოსახლეობა საქართველოში ანატოლიიდან არის გადმოსახლებული (XVIII–XIX სს.). ბერძენი იმიგრანტების ბოლო ნაკადი ლობანის კონფერენციის (1922–23) შემდეგ შემოვიდა.

ცხოვრობენ უმთავრესად აჭარაში, აფხაზეთში, თეთრი წყაროს, წალკისა და დმანისის მუნიციპ-ებში. ენობრივად ორ ჯგუფად იყოფიან: ბერძნულენოვანი ელინოფონები (საკთარი სახელი – „რომეოს“, უფრო იშვიათად „გრეკოს“, „ელინოს“) და თურქულენოვანი „ურუმები“. ვარაუდობენ, რომ თრიალეთის ურუმების, განსაკუთრებით ძვ. ქართ. პროვინციებიდან მოსული გუმბიშხანელებისა და პასენების ეთნოგენეზში გარკვეული როლი ითამაშეს ლაზებმა. მათ ყოფაში შემონახულია ძვ. ქართ. ტრადიციებიც. ელინოფონები ცხოვრობენ ძირითადად აფხაზეთსა და აჭარაში (მცირე ჯგუფები სამხრ. საქართველოში), ურუმები კი – უმთავრესად წალკისა და დმანისის მუნიციპ-ებში. მეურნეობა, ყოფა და კულტურა, განსახლების რ-ნების მიხედვით, გარკვეული თავისებურებებით ხასიათდება. ტრად. ფორმებთან ერთად შეთვისებული აქვთ მემობელი მოსახლეობის კულტ. ელემენტები: აჭარისა და აფხაზეთის ბ. მისდევენ თამბაქოსა და ჩაის მოყვანას, მებოსტნეობას, მებაღეობას, მეთევზეობას, ცნობილი არიან როგორც საუკეთესო ქვითხუროები. თრიალეთის ურუმების მთავარი საქმიანობაა მინათმოქმედება და მესაქონლეობა. საქართველოში არსებობს ბ-ის რამდენიმე სათვისტომო.

ლიტ.: ლ ო რ თ ქ ი ფ ა ნ ი ძ ე ო., ანტიკური სამყარო და ძველი კოლხეთი, თბ., 1966;
Народы зарубежной Европы, т. 1, М., 1964; Народы Кавказа, т. 2, М., 1962.

დ. ფაშაევა
